

2025-10-15

KANCELARIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
AE:PL-96143-34286-HACHF-15

Petycja w sprawie potrzeby wzmocnienia ochrony konsumentów i ograniczenia spirali zadłużenia w Polsce

Szanowny Panie Prezydencie,

W nawiązaniu do odpowiedzi Prezesa UOKiK na moją wcześniejszą petycję w sprawie działalności firm pożyczkowych, przesyłam petycję o podjęcie wspólnych działań mających na celu ochronę osób zadłużonych i ograniczenie nieetycznych praktyk na rynku pożyczkowym.

Zwracam się do Pana Prezydenta jako obywatel, który głęboko wierzy w słowa, które towarzyszyły Pana kampanii – „Po pierwsze Polska, po pierwsze Polacy”.

Wierzę, że troska o obywateli w trudnej sytuacji finansowej, często rodzin z dziećmi, powinna być jednym z priorytetów państwa. Tysiące Polaków codziennie zmagają się z presją zadłużenia, agresywną windykacją i brakiem realnej pomocy ze strony firm pożyczkowych.

Wnoszę o rozważenie wsparcia działań zmierzających do wprowadzenia obowiązkowej restrukturyzacji długu, skutecznych sankcji dla firm łamiących przepisy oraz utworzenia centralnego rejestru pożyczek z limitem aktywnych zobowiązań.

Petycja ma charakter obywatelski i została skierowana również do innych instytucji państwowych, aby wspólnie wypracować systemowe rozwiązania chroniące Polaków przed spiralą zadłużenia.

Z wyrazami szacunku,

Petycja w sprawie wzmocnienia ochrony konsumentów przed nieetycznymi praktykami firm pożyczkowych oraz wprowadzenia obowiązku restrukturyzacji zadłużenia

Do:

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Rzecznika Praw Obywatelskich
Rzecznika Finansowego
Ministra Finansów

Szanowni Państwo,

Na wstępie pragnę serdecznie podziękować za udzieloną odpowiedź Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na moją wcześniejszą petycję dotyczącą działalności firm pożyczkowych oraz za okazane zainteresowanie tematem, który dotyczy milionów obywateli naszego kraju.

Nawiązując również do mojej drugiej petycji dotyczącej działań windykacyjnych, chciałbym ponownie podkreślić, że to właśnie już w pierwszych dniach opóźnienia w spłacie rozpoczyna się w wielu przypadkach bardzo agresywna presja windykacyjna. Dłużnik, który często znajduje się w dramatycznej sytuacji życiowej, zamiast otrzymać propozycję restrukturyzacji lub pomocy, spotyka się z codziennymi telefonami, SMS-ami, mailami, a nawet groźbami publikacji danych na tzw. „giełdach długów”.

Ta sytuacja popycha ludzi do zaciągania kolejnych pożyczek — często w innej firmie, aby uniknąć wstydu, stresu i lęku przed windykacją. W praktyce wygląda to tak, że firma pożyczkowa udziela pożyczki osobie, której nie powinna, a następnie ta osoba, nie widząc innego wyjścia, zaciąga kolejne zobowiązanie tylko po to, by spłacić poprzednie.

Jeśli tego nie zmienimy systemowo, żadne kosmetyczne poprawki w ustawach nie przyniosą realnego efektu. To właśnie Państwo – jako instytucje publiczne – dysponują narzędziami, które mogą położyć kres tym nieuczciwym praktykom i oszczędzić wielu ludziom cierpienia, depresji i tragedii rodzinnych.

I. Obowiązek badania zdolności kredytowej jest fikcją

Z zadowoleniem przyjmuję informację o trwających pracach nad nową ustawą o kredycie konsumenckim (UC82), jednak obecne brzmienie projektowanych przepisów nie gwarantuje rzeczywistej ochrony osób zadłużonych.

W projekcie utrzymano jedynie obowiązek badania zdolności kredytowej, który już dziś

istnieje (art. 9 ustawy o kredycie konsumenckim), a mimo to firmy pożyczkowe masowo udzielają pożyczek osobom, które są już zadłużone w kilku lub kilkunastu instytucjach.

W praktyce oznacza to, że:

- firma A udziela pożyczki osobie, która właśnie zaciągnęła zobowiązanie w firmie B,
- konsument zaciąga kolejną pożyczkę tylko po to, aby spłacić poprzednią,
- następuje tzw. rolowanie długu, które prowadzi do nieuniknionej spirali zadłużenia.

Zgodnie z art. 35 projektowanej ustawy, kredyt ma być udzielany wyłącznie, gdy „wynik oceny zdolności kredytowej wskazuje, że konsument będzie zdolny do spłaty całkowitej kwoty kredytu w terminie”.

To sformułowanie jest jednak pozbawione realnych sankcji, dlatego firmy pożyczkowe w dalszym ciągu mogą ignorować ten przepis bez żadnych konsekwencji.

II. Zbyt łagodny próg „6 miesięcy” zaległości

Projekt zakłada, że instytucja pożyczkowa nie może udzielić nowego kredytu osobie, której zaległości w spłacie przekraczają 6 miesięcy.

W praktyce to oznacza, że przez pół roku inne firmy mogą dalej udzielać takiej osobie pożyczek, świadomie wykorzystując jej dramatyczną sytuację i presję windykacyjną.

Wystarczyłby miesiąc lub dwa miesiące opóźnień, by ocenić, że konsument wymaga wsparcia restrukturyzacyjnego, a nie kolejnego kredytu.

Tymczasem firmy udzielają nowych pożyczek do ostatniej chwili, wiedząc, że dłużnik pożycza wyłącznie po to, by spłacić poprzedni dług.

III. Brak sankcji dla firm łamiących przepisy

W obecnym systemie nawet jeśli firma pożyczkowa naruszy obowiązek badania zdolności kredytowej lub pożyczki osobie ewidentnie niewypłacalnej, to:

- nie ponosi żadnej odpowiedzialności finansowej,
- nie grozi jej cofnięcie zezwolenia,
- a sankcje przewidziane w ustawie są symboliczne.

Wnoszę o wprowadzenie:

- administracyjnych kar pieniężnych proporcjonalnych do wartości portfela pożyczkowego,
- możliwości cofnięcia wpisu w rejestrze KNF dla firm łamiących obowiązki,
- obowiązku informowania Rzecznika Finansowego o przypadkach udzielenia pożyczki osobom z istniejącymi zaległościami.

IV. Dobrowolna restrukturyzacja i ugoda są nieskuteczne

Projektowana ustawa nadal zakłada, że restrukturyzacja jest dobrowolna.

Tymczasem rzeczywistość pokazuje, że większość firm pożyczkowych w ogóle nie godzi się na ugody, nawet gdy konsument:

- dokonuje częściowych wpłat,
- wysyła oficjalne pisma z prośbą o rozłożenie długu na raty,
- deklaruje chęć współpracy.

Firmy takie jak _____ i wielokrotnie odmawiały restrukturyzacji, po czym niemal natychmiast przekazywały sprawy do agresywnych firm windykacyjnych, jak _____

To pokazuje, że bez ustawowego obowiązku restrukturyzacji ugoda pozostanie fikcją.

Wnoszę o wprowadzenie obowiązku, by:

każda instytucja pożyczkowa, przed sprzedażą wierzytelności, była zobowiązana do przedstawienia konsumentowi realnej oferty restrukturyzacyjnej lub ugody.

V. Spirala zadłużenia to efekt systemu, nie jednostki

Nie można dłużej przerzucać winy na konsumenta, który pod wpływem presji finansowej, rodzinnej i psychicznej zaciąga kolejne zobowiązania, nie widząc innej drogi.

Problem tkwi w mechanizmie, który pozwala na równoczesne posiadanie kilkunastu aktywnych pożyczek bez żadnej centralnej kontroli limitów.

Jeżeli banki podlegają ograniczeniom zdolności kredytowej i limitom ekspozycji, to dlaczego firmy pożyczkowe mają pełną swobodę w udzielaniu pożyczek osobom już zadłużonym?

Wnoszę o rozważenie wprowadzenia:

- limitu łącznej liczby aktywnych pożyczek możliwych do posiadania przez jednego konsumenta (np. maksymalnie 3),
- centralnego rejestru pożyczek konsumenckich, z którego firmy pożyczkowe obowiązkowo musiałyby korzystać przy ocenie zdolności kredytowej,
- obowiązku uwzględniania dochodów pożyczkobiorcy przy udzielaniu pożyczek – przykładowo, osoba zarabiająca 6500 zł netto, mająca już dwie pożyczki na łączną kwotę 6000 zł z terminem spłaty 30 dni, nie powinna otrzymać kolejnej chwilówki, ponieważ z góry wiadomo, że nie będzie w stanie jej spłacić przy takich zarobkach,
- zakazu udzielania pożyczek osobom z przekroczonym limitem zadłużenia w relacji do dochodu (np. powyżej 50%).

VI. Potrzeba realnej odpowiedzialności społecznej i edukacji

Popieram plany wprowadzenia obowiązkowej edukacji finansowej w szkołach i apeluję o jej przyspieszenie.

Zbyt wielu obywateli nie zna swoich praw ani możliwości obrony przed nieuczciwymi praktykami, co wykorzystują zarówno pożyczkodawcy, jak i tzw. „firmy oddłużeniowe”, które nierzadko naciągają dłużników na fikcyjne usługi konsolidacji lub upadłości.

VII. Wnioski końcowe

W imieniu osób zadłużonych wnoszę o rozważenie następujących zmian legislacyjnych:

1. Wprowadzenie pełnego zakazu udzielania pożyczek osobom z aktywnymi zaległościami powyżej 30 dni.
2. Wprowadzenie kar finansowych i sankcji administracyjnych dla firm, które pożyczają osobom niewypłacalnym.
3. Ustawowy obowiązek restrukturyzacji przed sprzedażą długu.
4. Utworzenie centralnego rejestru pożyczek konsumenckich i limitu liczby aktywnych pożyczek oraz kontroli dochodu pożyczkobiorcy.
5. Zaostrzenie przepisów dotyczących „rolowania długu” i refinansowania.
6. Rozszerzenie systemu poradnictwa zadłużeniowego i edukacji finansowej.

Z poważaniem,